

**Говор делегаткиње у Дому народа и чланице Парламентарног пленума
Енергетске заједнице из Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине
Љиље Зовко на састанку Парламентарног форума Енергетске заједнице
Скопље, 27. новембар 2018.**

"Поштовани колегице и колеге парламентарци,

Поштовани представници Њемачког друштва за развојну сарадњу,

Допустите ми да вас на почетку све срдечно поздравим у своје и у име
Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине

Желим се овом приликом захвалити GIZ-у, као и Влади Савезне Републике
Њемачке, и за подршку коју пружа нама парламентарцима кроз пројекте путем
Отвореног фонда за Југоисточну Еуропу и за све напоре које улаже у очување
стабилности, али и потицање економског напретка у нашој регији.

Прије него што истакнем позитивне примјере из праксе нашег парламента,
Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, из подручја енергетике, желим
указати и на одређене специфичности у том смислу које произлазе из уставног
уређења Босне и Херцеговине. Наиме, подручје енергетике спада у
надлежности које су подијељене између ентитета, Федерације Босне и
Херцеговине и Републике Српске, и институција Босне и Херцеговине. У таквој
ситуацији креирање кохерентних политика и њихова учинковита provedба
захтијевају координацију дјеловања свих актера из сектора енергетике на свим
разинама. А од кључног значаја за ту координацију управо је политичка воља,
која треба отворати нове путеве сарадње те охрабривати и усмјеравати кључне
судиионике у сваком сектору, укључујући и сектор енергетике, у њиховом
дјеловању. Парламентарци на свим разинама, као представници различитих
политичких воља, у томе имају врло значајну улогу.

У складу с претходно реченим, желим навести два примјера из праксе
Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у сектору енергетике, а којима
парламентарци доприносе остваривању циљева у сектору енергетике.

Сваке године Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, посредством надлежних повјеренстава, домаћин је сусрета свих кључних актера у подручју енергетике, укључујући и парламентарце с других разина власти у Босни и Херцеговини, на којем равнатељ Тајништва Енергетске заједнице, г. Копач, презентира Годишње извјешће о испуњавању обвеза из Уговора о успостави Енергетске заједнице. На том догађају окупљају се представници свих институција из енергетског сектора и расправљају о свим актуалним темама. Овај догађај редовито привлачи позорност великог броја медија, што помаже задржавању или поновном враћању у средиште те теме и јавности и политичара, односно доносиоца одлука на свим разинама.

Други примјер из праксе Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у домени енергетике који овдје желим навести јест иницијатива скупине заступника која је резултирала усвајањем Препорука за реформу енергетског сектора. Скупину парламентарца који су покренули иницијативу чинили су заступници из опорбе, али и опорбених странака, заступници из оба босанскохерцеговачка ентитета, као и из сва три конститутивна народа. Након двомјесечне парламентарне расправе, у српњу ове године усвојене су Препоруке. Тим је препорукама парламент јасно истакнуо које правце реформи у енергетском сектору види за приоритете и тиме дао јасне смјернице и подршку институцијама извршне власти у креирању и провођењу реформских рјешења. У документу су истакнути: потреба хитног доношења стратешких докумената и побољшања регулаторног оквира, те стављање тежишта на енергетску учинковитост и обновљиве изворе енергије. Непуна два мјесеца након усвајања Препорука у парламенту, Вијеће министара БиХ усвојило је Оквирну енергетску стратегију Босне и Херцеговине за раздобље до 2035. године, на чије се усвајање чекало већ неколико година. Наравно, не желим рећи да је то резултат дјеловања парламента, али је документ који је скоро једногласно усвојен у Парламентарној скупштини свакако допринио убрзању усвајања Енергетске стратегије. Овај примјер је индикативан и још по нечему. Наиме, показује да су изазови у домени енергетског сектора битни и универзални толико да једноставно намећу компромис као нужност. Желим вјеровати да ће овај примјер усуглашеног парламентарног наступа различитих политичких опција у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине бити почетак сличног

дјеловања и у идућем раздобљу, ако не у свим питањима, онда барем у оним најживотнијим као што су енергетика и заштита околиша.

На крају желим нагласити могућност и потребу дјеловања парламентарца у овој подручју и на међународним скуповима, односно путем међународних институција. У ово вријеме када се, уз енергетску учинковитост, производња енергије из обновљивих извора поставља за приоритет у енергетској политици сваке земље, искориштавање енергије воде се, у једном дијелу јавности, а посебно међу инвеститорима, доживљава и још више представља веома позитивном дјелатношћу, јер ће се тиме смањити потреба за производњом енергије из "прљавих" извора - фосилних горива. Улагања, нарочито у мале хидроелектране, узимају маха, уз остало, и због релативно нижих трошкова улагања у односу на улагања у производњу енергије из вјетра односно сунца, за које се технологије и даље развијају и још увијек су релативно скупе.

Међутим, улагања у производњу хидроенергије, поготово у малим хидроелектранама, нижа су и из још једног разлога - јер се на страни трошкова не укључују трошкови девастирања природе, поготово они који ће настати дугорочно. Локалне заједнице, које су најчешће једине компетентне да процијене стварне негативне учинке изградње нових хидроелектрана, чак и када су организоване, и даље су много слабије у односу на инвеститоре, имајући у виду капитал те везе и утјецај које инвеститори имају. Не умањујући значај производње енергије и из малих хидроелектрана као обновљивог извора, сматрам да то нипошто не би смјело ићи на штету околиша. Издавање дозвола мора бити резултат крајње пажљиве и детаљне анализе трошкова и користи, уз обавезну широку јавну расправу и укључивање свих заинтересираних страна. Међутим, врло често су домаћи капацитети за цјеловиту анализу недовољни и компромитирани различитим скривеним утјецајима интересних лобија.

Сматрам да ми, парламентарци, и по овим питањима, поред дјеловања у националним парламентарима, можемо и требамо активније дјеловати и на међународној разини, на форумима попут ова два скупа који се одржавају овдје у Скопљу. Кад су у питању мале хидроелектране, полазна точка може нам бити Изјава Тајништва Енергетске заједнице о изградњи малих хидроелектрана, од 13. студенога ове године. Предлажем колегицама и колегама, који су чланови Парламентарног пленума, разматрање могућности да на сутрашњем састанку,

приликом усвајања Извјешћа о промицању енергије из обновљивих извора у Енергетској заједници, који су припремиле уважене колеге из македонског парламента, у тај документ додамо један параграф којим се подржава стајалиште Тајништва Енергетске заједнице о малим хидролектранама, али и позивају уговорне странке да посвете додатну позорност и ангажирају се по овом питању. Постоји реална опасност од тога да, наглашавајући стављање тежишта на обновљиве изворе енергије, с мањом позорношћу пратимо питања заштите околиша, што би дугорочно могло имати веће негативне учинке чак и од онечишћења која потјечу од енергије из фосилних горива. Предлажем да охрабriamo и подржимо Тајништво Енергетске заједнице у дјеловању на овом плану, те да и убудуће ово питање задржимо у средишту рада Парламентарног пленума, али и да позовемо Министарско вијеће да у питањима обновљивих извора енергије посебну позорност обрати на изградњу малих хидроелектрана.

Захваљујем вам се на позорности!"